

Llibres del Berguedà

M. Rosa Montanyà

MUNDET I GIFRÉ, Josep M. *La Primera Guerra Carlina a Catalunya, Història militar i política*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1990, 488 p.

Josep M. Mundet ha elaborat amb aquesta obra una crònica detallada i completa dels fets ocorreguts a Catalunya entre octubre de 1833 (data dels primers alçaments) i juliol de 1840 (derrota i exili final), coneguts com a Primera Guerra Carlina. El text es completa amb introducció, epíleg, apèndixs dedicats a temes concrets, apèndix documental, mapes, bibliografia i índex. Tot plegat contribueix a fer d'aquest llibre el millor estudi actual sobre el tema, si bé no el definitiu, ja que les implicacions, causes i efectes socioeconòmics del fenomen carlí mereixrien una obra a part.

PEDRALS, Xavier. *El Berguedà a través del temps, Resum d'història*, Berga, Centre d'Estudis del Berguedà, 1990, 86 p.

La història de la nostra comarca ha estat força rica en estudis parcials, però, en canvi, es troba a faltar una obra general sobre el tema. *El Berguedà a través dels temps* representa un primer pas en aquesta direcció. És un resum que abraça de la Prehistòria a l'actualitat, i que equilibra el tractament de les diferents etapes històriques. Dedicat primordialment, però no en exclusiva, als estudiants, utilitza un llenguatge entenedor, sense renunciar tanmateix a l'exactitud dels fets. El seu únic inconvenient radica en el fet que es tracta d'un llibre una mica dens, problema lògic si s'han de comprimir uns 2.000 anys en 86 pàgines, i que fa sentir la manca de la «Història del Berguedà» completa que actualment no existeix. El text es complementa amb una útil bibliografia bàsica i amb il·lustracions de X. Gassó.

RODERGAS, Francesc. *Dietari de guerra, Revolució començada el dia 18 de juliol de 1936, Fets ocorreguts a Berga (i a Espanya en general)*, Avià, Ateneu d'Avià, 1990, 99 p.

Aquest diari personal, trobat per casualitat a la rectoria d'Avià, el va escriure un capellà berguedà, Mn. Francesc Rodergas (1875-1939), del 19 de juliol de 1936 al gener de 1939. Es tracta d'un preciós document de primera mà que permet conèixer els fets ocorreguts i l'ambient que es respirava a Berga i rodalies durant els penosos anys de la Guerra Civil. No se li pot demanar exactitud (recull multitud de rumors) ni una total imparcialitat (Mn. Rodergas va haver d'amagar-se una colla de mesos pel fet de ser sacerdot), però, en canvi, en les seves pàgines es respira aquella frescor i sinceritat que solen desaparèixer en les memòries escrites amb posterioritat als fets. Juntament amb els «diaris» de Mn. Josep Armengou i Mn. Pere Tuyet, recentment publicats per les Edicions de l'Albí dins el volum *Prosa escollida*, forma un magnífic tríptic de dietaris «de guerra» d'autors berguedans, que val la pena llegir i valorar com es mereixen.

TOMIC, Pere. *Històries e conquestes dels reis d'Aragó e comtes de Barcelona, reproducció facsimil*, Bagà, Centre d'Estudis Baganesos, 1990, 302 p.

El Centre d'Estudis Baganesos ha decidit fer una reedició facsimil (a partir de l'edició de 1886) de les *Històries e conquestes...* que Pere Tomic va escriure pels volts de 1448. Tomic era un membre de la petita noblesa de Bagà del s. XV, amb una remarcable cultura humanística, i pot ser considerat com el primer historiógraf de la nostra comarca, malgrat que la seva obra en parli més aviat poc, dedicada com està a la història de Catalunya, amb algunes pinzellades, quan convé, sobre Espanya i Europa en general. Aquest llibre manté un notable interès, malgrat que històricament no sigui del tot fiable: no esmenta les fonts usades, barreja fets i llegendes amb tota naturalitat i dona un èmfasi exagerat a genealogies i enllaços matrimonials. Amb tot, va tenir un gran èxit en el seu temps, degut sobretot al fet que està escrit des del punt de vista de la noblesa, que el llegia buscant els propis avantpassats i les seves gestes. De tota manera, és de lamentar el fet que l'autor no ens parlés més d'ell mateix, de la seva ciutat i la seva comarca.

SALMERON I BOSCH, Carles. *Els trens del Berguedà, Història dels ferrocarrils industrials del Berguedà*, Barcelo-

na, Tèrminus, 1990 (Els trens de Catalunya 14b), 271 p.

Aquest llibre és, en certa manera, com un petit descobriment. O, millor dit, el descobriment d'una part del passat de la comarca que la gent jove, em temo, quasi no coneixem. Se sol parlar molt de la història de la indústria i la mineria, però poc dels mitjans de transports necessaris en una època en què la comunicació per carretera era inimaginable. El Berguedà, en concret l'Alt Berguedà, va arribar a tenir una xarxa de ferrocarrils industrials força considerable. Utilitzats sobretot en la mineria, i en menor grau en la indústria i l'explotació forestal, seguïen traçats difícils i van anar caient en l'oblit a mesura que les diverses mines s'anaven abandonant. En la majoria dels casos la documentació és escassa, i en alguns quasi inexistent, fins al punt que l'autor ha hagut de recórrer a empreses i antics treballadors. L'obra resultant, malgrat les dificultats, és interessant, rigorosa i detallada, i no es limita a la història en general, sinó que analitza el tipus de maquinària i les tecnologies utilitzades en cada cas, anàlisis que il·lustra amb antigues fotografies i acurats dissenys de locomotores.

SERRA, Rosa, i MIRALDA, Jordi. *Merola, un poble*, Puig-reig, Associació Cultural Esplai, Comissió Caminada Popular, 1990, 54 p.

La bibliografia històrica, tradicionalment, gairebé no ha tractat els pobles petits, i menys aquells que, com Merola, han vist disminuir al llarg d'aquest segle la seva importància i població. Però actualment, gràcies a un renovat interès pels estudis local, apareixen obres com la que avui presentem, que repassen la història i el folklore d'aquesta població, actualment situada dins del terme de Puig-reig. El text, rigorós però també amè, en la primera part comenta i documenta alhora el devenir de Merola, des de l'Alta Edat Mitjana fins a l'actualitat; mentre que en la segona s'hi relacionen llegendes i costums lligats a la població. Amb abundant suport gràfic, annexos documentals i un exhaustiu llistat final de referències bibliogràfiques, constitueix una bona introducció al passat d'aquest petit poble, avui quasi desaparegut.

M. Rosa Montanyà
Bibliotecària